

svět katolickýma očima MONITOR

publicistický čtrnáctideník

ročník XXIII., číslo 9

10. 5. 2026 / neprodejné

Z OBSAHU	Mše svatá – Bohoslužba slova	08
	Není to nic jiného než dům Boží, je to brána nebeská!	10
	Ztráta smyslu pro hřích jako proměna obrazu člověka	13

Enguerrand Quarton: Korunovace Panny Marie. Oltář v kartouze ve Villeneuve-lès-Avignon (1453–1454)

Když Panna Maria říká ne

Jaký máte vztah s Pannou Marií? Víme o jejím *fiat* – jejím „ano“, které přivedlo na svět Spasitele, pravého Boha a pravého člověka, našeho Pána Ježíše Krista. Abychom si hlouběji uvědomili hodnotu jejího ANO, zkusme je postavit do kontrastu se situacemi, v nichž Maria říká NE. Zde je několik příkladů:

1. Řekla NE každé výmluvě či podmínce, kterou by mohla předložit před Boha a jeho vůli. Jako Boží Matka nic nevyžadovala a na nic se nevymlouvala. Jednoduše souhlasila.

2. Řekla NE marnosti. Pro mnohé ženy její doby by bylo mateřství Mesiáše splněným snem. Maria se však po svém vyvolení nepovyšovala nad ostatní, ale zůstala pokornou služebnicí Pána.

3. Řekla NE pomluvám a zbytečnému vysvětlování. Nešířila zprávy o svém poslání ani o poslání svého dítěte. Dokonce to neřekla ani Josefovi – ani když šlo o její vlastní ochranu.

4. Řekla NE egocentrismu. Po odchodu archanděla Gabriela se nezačala soustředit sama na sebe. Naopak – ihned se vydala na cestu, aby pomohla Alžbětě.

5. Řekla NE nárokům na zvláštní zacházení. Při sčítání lidu, při útěku do Egypta i ve chvíli, kdy se Ježíš ztratil v chrámě, nepožadovala mimořádný zásah. Neočekávala výsady, ale přijímala to, co přicházelo.

6. Řekla NE lpění na „co kdyby“. Když měla porodit v podmínkách zcela jiných, než si s Josefem představova-

li, neztrácela čas představami o jiných možnostech. Přijala realitu a prožila ji co nejlépe.

7. Řekla NE uzavření se do vlastního světa. Mohla zůstat v bezpečí rodiny a užívat si blízkost svého Syna. Místo toho ho od počátku dávala druhým – pastýřům, mudrcům i celému světu.

8. Řekla NE pokušení odmítnout Boží plán. Viděla kříž, který čekal jejího Syna. Mohla prosit o jeho změnu, ale místo toho jej přijala. Dokonce v Káně napomohla tomu, aby Ježíš zahájil své veřejné působení.

9. Řekla NE odmítnutí, které mohla cítit, když jí byl svěřen celý lid jako děti.

dokončení na str. 3

Sekularismus, bezpečí a „vymazání civilizace“

Před dvaceti lety jsem vydal knížku *The Cube and the Cathedral: Europe, America, and Politics Without God* (Krychle a katedrála: Evropa, Amerika a politika bez Boha). Celkem dobře se prodávala, byla přeložena do francouzštiny, španělštiny, polštiny, italštiny, portugalštiny i maďarštiny a časopis *Foreign Affairs* ji označil za bestseller.

Tvrdil jsem v ní, že Evropa prožívá krizi „civilizační morálky“, což se projevuje zkosnatělou vládní byrokracií, neochotou přiměřeně přispívat na obranu Západu, různými formami toho, čemu dnes říkáme *wokeismus*, a prudce klesající porodností, tedy vědomým odmítáním tvořit lidskou budoucnost v tom nejzákladnějším smyslu – plozením dalších generací.

Nebyl jsem tehdy jediný, kdo si těchto problémů všímal. Papež sv. Jan Pavel II. ve své apoštolské exhortaci z roku 2003 *Ecclesia in Europa* (Církev v Evropě) vyjadřoval podobné obavy a poukazoval například na „strach čelit budoucnosti... vnitřní prázdnotu, jež svírá mnoho osob... rozšířenou roztržičnost existence, [ve které] převládá pocit osamocení... krizi rodiny... sebestřednost, do níž se uzavírají jednotlivci i skupiny, růst všeobecné etické lhostejnosti a křečovitou starost o vlastní zájmy nebo výsady [což vede k] úbytku porodnosti“.

Papež ani já jsme své postřehy nepředkládali v hněvu, natož s pohrdáním. Papež byl Evropan a já tehdy stejně jako nyní považoval Ameriku za přesazenou Evropu. Oba nás při psaní motivovala láska a starost. Nejspíš právě v tom spočívá zásadní rozdíl mezi tím, co jsem napsal v *The Cube and the Cathedral* a co sv. Jan Pavel II. napsal v *Ecclesia in Europa*, a tvrzením v nedávno vydané Národní bezpečnostní strategii (NSS) Spojených států, že Evropě hrozí „vymazání civilizace“.

„Díra o velikosti Boha“ v srdci Evropy

Jistě, demografická situace v Evropě se od doby, kdy jsme já a papež psali své texty, ještě více vyostřila. Vakuum, které po sobě v Evropě zanechala jejím vlastním

příčiněním způsobená masová neplodnost, zaplňují obrovské počty imigrantů z jiného civilizační sféry a mnozí z nich Západem opovrhují, přestože v něm hledají útočiště před vlastními rozvrácenými státy. NSS se sice vyjadřuje tvrdě, ale v podstatě nepřehání, když uvádí, že „kdyby nynější trendy pokračovaly, za dvacet nebo i méně let bude [Evropa] k nepoznání“. Některé její části už takové jsou.

Věcný, nikoli jen stylistický nedostatek dokumentu NSS spatřuji v jeho neschopnosti proniknout dostatečně hluboko ke kořenům neudů Evropy jednadvacátého století a jeho zdánlivé lhostejnosti vůči brutálnímu neoimperialismu Ruska Vladimira Putina. Vypůjčím-li si výraz Leona Kasse, v srdci Evropy zeje „díra o velikosti Boha“, způsobená stěletými sekularismu a – nutno přiznat – také tím, že se evropští katolíci nezapojují do procesu nové evangelizace a nedaří se jim dosáhnout toho, aby se země, která byla historickým centrem křesťanství, znovu (či v mnoha případech poprvé) obrátila ke křesťanské víře. Zředená verze katolictví, která napodobuje sekulárního ducha doby, jeho dekadentní kulturu a *woke* politiku, nemůže být odpovědí na evropskou krizi civilizační morálky a její demografické sebeobětování.

Laicité a její ubíjející účinky

Pokud a dokud si nezbytné množství Evropanů neuvědomí, že *woke* sekularismus nemůže poskytnout pevný kulturní základ pro jednotlivé země ani pro Evropskou unii jako celek, bude Evropa dál marně hledat životaschopnou budoucnost. Pomáhat při získávání tohoto nezbytného množství je dnes v Evropě hlavním úkolem církve; nemá ho ovšem plnit tak, že se zapojí do stranické politi-

ky, nýbrž zvěstováním Ježíše Krista jako odpovědi na otázku, kterou představuje každý lidský život.

Je nejvyšší čas, aby se Evropa přestala klanět francouzskému *laicité* a jeho ubíjejícím účinkům na jednotlivce, kulturu a veřejný život. Pokud se Evropa zbaví tohoto nedůstojného návyku, může ji čekat budoucnost hodná jejího civilizačního dědictví.

Pokud jde o Rusko, není snadné pochopit, co NSS myslí obnovou „strategické stability“ ve vztahu k zemi v područí cara Putina. Jak si těsně před čtvrtým výročí barbarského vpádu Ruska do svrchovaného evropského státu – začátku dobovačné války, vedené v rozporu se všemi myslitelnými mezinárodními normami civilizovaného chování – může kterýkoli seriózní člověk představovat možnost „strategické stability“ ve vztahu k Rusku ovládanému člověkem, který dává mimo veškerou pochybnost najevo, že nemá zájem o „stabilitu“, ale o pravý opak – zvrátit dějinný verdikt z konce studené války a znovu nastolit Stalinovo vnitřní i vnější impérium?

Navíc absence jakékoli zmínky o obraně a podpoře lidských práv jakožto zájmu zahraniční politiky USA činí z nové NSS nepřilíš přesvědčivou výzvu k obnově morální zakotvenosti a směřování Západu. Zároveň rezignuje na schopnost naší země uplatňovat morální vedení ve světových záležitostech.

Přesně k tomu však dochází, když se strategie zaměřuje za „obchodní příležitost“.

George Weigel
First Things

přeložila Alena Švecová

Ztišit se před Tím, který zůstává

V srdci Prahy se otevírá tichý, ale silný prostor: každodenní eucharistická adorace. Nejde o další „akci“ v kalendáři, ale o možnost zastavit se – a být. Být před Kristem, který je skutečně přítomen v Nejsvětější svátosti. Jak připomínají svatí, adorace není ztracený čas. Naopak. Svatý Jan Maria Vianney říkal: „On se dívá na mne a já se dívám na Něho.“ V této jednoduchosti se skrývá hluboké tajemství víry – vztah, který proměňuje srdce. Od neděle 12. dubna je možné přicházet k adoraci každý den na dvou místech v centru Prahy – v kostele Panny Marie Sněžné i v kostele sv. Bartoloměje, v časech, které umožňují zapojení i během pracovního dne. Adorace je tichou odpovědí na neklid světa. Je modlitbou za druhé, za církve i za naši zemi – ale také místem, kde člověk může přinést své vlastní starosti a otázky. Zvlášť jsou zváni ti, kdo jsou z hlavního města nebo to do Prahy nemají daleko: přijít na chvíli, zastavit se cestou z práce. Není to jen náš dar Bohu – je to především čas, který Bůh dává nám.

Zveme k zapojení se do komunity adorujících, více informací na www.adorace.cz, viz QR kód!

KAŽDODENNÍ ADORACE V PRAZE

Kostel
Panny Marie Sněžné
(Jungmannovo náměstí)

Pracovní dny
9 - 15 hodin

Kostel
sv. Bartoloměje
(ul. Bartolomějská)

Pracovní dny
15 - 21 hodin
Sobota, neděle
9 - 21 hodin

Od neděle 12. 4. 16 hodin

www.adorace.cz

SLOVO KNĚZE

V neděli 26. dubna se celá církev, tak jako každý rok v neděli Dobrého Pastýře, modlí za nová duchovní povolání. Být škarohlíd, chtějící výsledky okamžitě, ohodnotil bych tuto celocírkevní snahu za zbytečnou (alespoň v našich zeměpisných šířkách), neboť před vraty seminářů, ba ani klášterů nejsou vidět fronty kandidátů usilujících se dostat za každou cenu dovnitř. A když zavzpomínám na dobu před čtyřiceti lety, tak počet diecézních seminaristů dnes vůbec nepůsobí optimistickým dojmem.

Bůh ale přeci rozdává hrstmi vrchovatými, tak proč najednou tak málo? Možná je odpověď velice snadná – vzpomeňme na podobenství o rozsavači. Připusťme tedy, že ne každé povolání k duchovnímu stavu se ujme. Pak by ale bylo lepší se modlit za ty, kteří jsou povoláni, aby měli odvahu na toto Boží volání odpovědět ano. A když odpoví, aby byli vytrvalí přes všechny překážky, které je čekají vně i uvnitř církve. Ale je tu i rodina, ze které povolání pochází. Zde si vypůjčím slova otce Amortha: „Člověku, který touží následovat Ježíše, ale nejdřív chce pohřbit svého otce, odpoví Ježíš odmítavě. Stejně tak odmítne toho, kdo ho chce následovat, ale nejprve se chce rozloučit s členy své rodiny. Podle mého mínění Ježíš předvídal, kolik mužů i žen zahodí své povolání kvůli přílišné závislosti na rodině, případně s ohledem na potřeby původní rodiny. Sebedarování Bohu by mělo být velkorysé, člověk se nemá obracet nazpět.“ Nezbývá tedy než se také modlit za rodiny, aby v povolání do duchovního stavu u svých dětí neviděli to, že je ztrácí, ale velký dar a požehnání, které jejich rodinu potkalo a byly povolaným podporou v době pochyb a krizí.

P. Evermod Jan Sládek

P. Mgr. Evermod Jan Sládek, OPraem.
administrátor farnosti Zruč nad Sázavou

dokončení ze str. 1

Ježíš ji z kříže dal učedníkovi a skrze něj i nám všem. Přijmout mateřství těch, jejichž hříchy vedly k utrpení jejího Syna, muselo být nesmírně těžké. A přesto znovu řekla ano.

10. Říká NE i dnes – každému úpad-

ku lásky. Neuchovává hořkost vůči těm, kdo Ježíše opustili. Zajímají ji naše potřeby a nepřestává se za nás přimlouvat u Boha.

FATYM
převzato a redakčně upraveno

ABY VŠICHNI BYLI JEDNO

17. květen 2026 – 7. velikonoční neděle – Jan 17,20–26

Jan Zlatoústý

Předtím Pán řekl: „Ve světě máte soužení“ (srov. Jan 16,33). Proto se po napomenutí obrací k modlitbě. Učí nás tím, že v těžkostech máme vše odložit a utíkat se k Bohu.

A říká: „Dal jsi mu moc nad každým tělem,“ aby ukázal, že jeho hlásání se nevztahuje jen na Židy, ale na celý okruh země. Co však znamená „každé tělo“? Vždyť zjevně neuvěřili všichni. Ale všichni, kdo uvěřili, uvěřili skrze něho. A jestliže neslyšeli to, co bylo řečeno, není to vina toho, kdo mluví, nýbrž těch, kdo nepřijali.

Hilarius

Neříká, že přišel den nebo čas, ale hodina. Hodina označuje část dne: která to byla hodina? Právě tehdy měl být poplíván, bičován a ukřižován. A přece Otec oslavuje Syna. Slunce se odchýlilo ze své obvyklé dráhy a ostatní živly světa spolu s ním pocítily jeho zánik. Země se zachvěla pod tíhou Pána visícího na kříži a dosvědčila, že nepřijme toho, který měl zemřít. Setník vyznává: „Ten člověk byl opravdu Syn Boží“ (srov. Mk 15,39). To, co se stalo, je v souladu s předpovědí. Předtím Pán řekl: „Oslav svého Syna.“ Nejen jménem, ale i vlastnictvím dosvědčil, že je Synem, když říká „svého“. Božími syny jsme sice mnozí, ale tento Syn takový není. Tento je vlastní a pravý Syn původem, nikoli adopcí; skutečností, nikoli pouhým označením; zplozením, nikoli stvořením. Po jeho oslavení tedy právem následovalo vyznání. Setník vyznává pravého Božího Syna, aby nikdo z věřících nepochyboval o tom, co nepopřel ani jeden z pronásledovatelů.

Stal se tělem, protože chtěl pomíjivým, tělesným a smrtelným navrátit věčný život. Nebo přijetí moci naznačuje samotné zrození, v němž přijal to, čím je. Nemáme se domnívat, že dostat něco je známkou slabosti. Tím se naznačuje, že Otec je ten, který dává, a Syn v něm zůstává Bohem, protože přijal moc dávat

El Greco: Agónie v Getsemanské zahradě (cca 1590)

věčný život.

Nebo se modlil proto, aby to, co je časné, přijalo slávu toho, co je věčné, a aby proměněná tělesná porušitelnost byla uvedena do Boží moci a neporušitelnosti Ducha.

Augustin

Říká tedy: jako jsi ty dal Synovi moc nad každým tělem, tak on oslaví tebe, totiž učiní tě známým každému tělu, které jsi mu dal. Dal jsi mu je proto, aby každému z nich dal věčný život.

Je tedy třeba zkoumat, zda slova adresovaná Otcí „aby poznali tebe, jediného pravého Boha“ máme chápat tak, jako by naznačovala, že i samotný Otec je pravý Bůh, a abychom si nemysleli, že Bohem je pouze Otec, Syn a Duch svatý společně. Na základě Pánova svědectví však říkáme, že sám Otec je pravý Bůh, sám Syn je pravý Bůh a také sám Duch svatý je pravý Bůh. A přitom Otec, Syn a Duch svatý, tedy sama Trojice, nejsou tři praví bohové, ale jeden pravý Bůh.

Nebo je pořadí slov takovéto: „Aby

poznali tebe a toho, kterého jsi poslal, Ježíše Krista, jediného pravého Boha.“ Proto se to vztahuje i na Ducha svatého, neboť je Duchem Otce i Syna, jako láska obou téže podstaty. Syn tě tedy oslavuje tak, že tě činí známým všem, které jsi mu dal. Dále: jestliže poznání tebe je věčný život, pak do věčného života vstupujeme tím více, čím více v tomto poznání postupujeme. Ve věčném životě nezemřeme. Poznání Boha bude tedy dokonalé tehdy, až nebude žádná smrt. Tehdy bude Bůh nejvíce oslaven, protože tehdy bude nejvyšší sláva. Kdysi byla sláva definována jako slavná pověst spojená s chválou. A jestliže je člověk chválen, když uvěří jeho pověsti, jak budou chválit Boha, až ho uvidí? Proto je psáno: „Blahoslavení, kdo přebývají v tvém domě, bez ustání tě chválí“ (Ž 84,5). Tam bude Bůh chválen bez konce, kde bude plně poznán, a tím i oslaven.

přeloženo, zpracováno a redakčně upraveno podle www.catenaaurea.sk

MILOST BÝT DUCHEM

„Věřím v jednoho Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země, všeho viditelného i neviditelného.“ Bůh je Stvořitelem veškeré reality – tělesné, tedy viditelné a smyslově dostupné, jakož i duchové, totiž netělesné a neviditelné, tělesnými smysly nepostihnutelné.

Neviditelný svět tvoří především substance čisté duchové – stvořené inteligence neboli andělé, ať již padlí, nebo svatí. Tito duchové také zvláštním způsobem participují na dokonalosti Boha, jenž „je duch“ (Jan 4, 24). Řádově nižšími bytostmi pak jsou stvoření tělesná, z nichž některá jsou obdařena životem. Specifickou kategorií je člověk. Nachází se jakoby na rozhraní, rozkročený k účasti na řádu jak duchovém, tak i tělesném, coby nejvyšší z tvorů tělesných a nejnižší (alespoň co do přirozenosti) z tvorů duchových. Slovy IV. lateránského koncilu: „Pevně věříme a prostě vyznáváme, že jeden jediný je pravý Bůh, věčný, nesmírný a neproměnný (...), jediný počátek všehomíra, Stvořitel všeho viditelného i neviditelného, duchového a tělesného, jenž svou všemohoucí silou zároveň na počátku času stvořil obojí řád stvoření, duchový i tělesný, to jest anděly i svět pozemský; potom člověka, který se podílí na obojím, jenž je ustanoven z ducha i těla“ (Denz. 800).

Člověka jediného mezi pozemskými tvory tak „Bůh stvořil ke svému obrazu“ (Gn 1, 27) a jako takovému mu svěřil správu pozemského tvorstva (Gn 1, 28). Bůh, který se ve věčnosti dokonale poznává a miluje, jehož trojiční život spočívá ve vycházení Syna z Otce na způsob intelektu, jakož i ve vycházení Ducha z Otce a Syna na způsob lásky, se tak, coby v obrazu, zračí v člověku, jenž ho poznává a miluje, nebo je toho alespoň, coby duchový tvor, schopen (sv. Tomáš Akvinský, *STh* I, 93).

Z výše řečeného je zřejmé, že nepochopení duchového rozměru člověka bude mít nemalé důsledky pro správné zachycení toho, co je člověk, jaké jsou jeho autentické aspirace i jeho místo v celku stvoření. Pokusme se v následujících řádcích krátce zamyslet, jak duchovost člověka zakládá povahu jeho

nejhlubšího povolání (1), jakož i jeho specifickou situaci mezi tělesnými jsoucnými, zejména s ohledem na fenomén umělé inteligence (2).

1. Duch, jenž má vidět ducha

Již ve starověku rozvinuli filozofové argumentaci ve prospěch reality nadtělesné a duchové. Nejde jen o nadsmyslovou, inteligibilní sféru u Platóna (*Ústava* VI) či existenci božského hybatele, jenž je čirým aktem, a tedy bez jakékoli tělesnosti, jak je tomu u Aristotela (*Metafyzika* XII), ale též Stagiritovu analýzu lidského rozumu, jenž je schopen přijímat inteligibilní (intelektem postihnutelné) formy, tak jako smysly přijímají formy sensiblní (smyslově postihnutelné), přičemž může dokonce nazírat sám sebe. Je tudíž vzhledem k tělu a tělesným orgánům separovaný a nesmíšený (*O duši* III).

Svatý Tomáš Akvinský ukazuje, že intelektová duše člověka je schopna na základě toho, co poznávají smysly, postihovat inteligibilní skutečnost. Je-li například poznáván Sokrates, pak lidské smysly zachycují tu či onu barvu, dimenzi, vůni atd., intelekt ovšem z toho, co je smysly dodáno, vytahuje („abstrahuje“) Sokratovu neviditelnou (smyslům nedostupnou) esenci: to, co ho dělá tím, čím je, totiž člověkem – živočichem rozumovým; což není tato barva a tato dimenze, ale inteligibilní „program“, lidská přirozenost postihovaná příslušnou nadsmyslovou, tedy duchovou mohutností (*STh* I, 75; 85). Jen ta je schopna proniknout za „kůru“ smyslových aspektů a „číst vevnitř“ – *intus legere* či *intelligere* – proč je zvana inteligencí (*STh* II–II, 8, 1).

Zjevení, jež vrcholí v Kristu, pak tuto pravdu nejen potvrzuje, ale ukazuje, kam až může duchový princip člověka, je-li nadpřirozeně pozdvižen, dosáhnout. Z milosti Boží je člověk povolán k po-

slednému cíli, který přesahuje možnosti a nároky stvořené přirozenosti. Je jím sama Boží velebnost viděna tváří v tvář, a to v síle milostí, zjednaných vykupitelským dílem Kristovým: nestvořený a nekonečný božský duch, nazíraný duchem stvořeným, jenž je pozdvižen, takže v nebi Boha „vidí tak, jak je“ (1 Jan 3, 2), již nikoli „jen jako v zrcadle, ale tváří v tvář“ (1 Kor 13, 12). Obyvatelé nebeského Jeruzaléma tak „budou hledět na tvář Páně a jeho jméno ponесou na čele“ (Zj 22, 4).

2. Inteligence a jí podobné

Tyto pravdy jsou klíčové pro řádné uvážení člověka i jeho místa v měnícím se světě, dnes zvláště podmiňovaným digitální revolucí a stále přítomnější technologií tzv. umělé inteligence (AI). Ideoví vůdci transhumanismu v souvislosti s avizovaným přechodem na všeobecnou umělou inteligenci (AGI) zdůrazňují, že AGI již svou schopností a výkonem překonává člověka (*outperform*). Sam Altman kupříkladu hovoří o tom, že v podobě AGI vzhází v linii evolučního vývoje nový dominující druh, jenž na evolučním žebříčku sesazuje člověka z vůdčí pozice. Člověk buď bude tímto novým druhem převálcován a stane se v rámci evolučního příběhu jakousi poznámkou pod čarou, nebo se s těmito stroji smísí (*merge*), transformuje se (*re-engineer*) a v této formě přežije. V podkladu je pochopitelně transhumanistická vize vylepšení či augmentace člověka skrze zapojování kybernetických a digitálních prvků do jeho tělesných orgánů.

V základu těchto perspektiv je pochopitelně redukce člověka na materiální rovinu a z toho plynoucí ztráta chápání toho, kým člověk je a v čem tkví jeho důstojnost. Samozřejmě že AI dokáže zvítězit ve hře v šach nad člověkem. Nicméně

Pietro del Massaio: Mapa Jeruzaléma (1472)

ani v jediném momentu při tom nemá intelektové nazření toho, co znamená „hra“. Samozřejmě, že dokáže reprodukovat, či dle zadání zpracovat, danou Danteho báseň či Michelangelovo dílo, ale ani v jedné chvíli se jí nedostává zakoušení zde přítomné krásy, na rozdíl od Danteho a Michelangela, jakož i milionů lidí, kteří byli a jsou kontemplací jejich díla povznášení a reálně zušlechťování. To proto, že k tomu je třeba duchové duše, schopné ve smyslu uchopené látce zachytit harmonii porporce, vznešenou

konsonanci a inteligibilní jas formy, a tak zakoušet krásu jako participaci na Kráse nestvořené. A do třetice: samozřejmě, že AI dokáže rychle vypsát základní rysy Augustinovy nauky o víře, naději a lásce, avšak ani na okamžik nemá nazření toho, co tyto znaky vysypané na monitor nesou. Tím méně může život víry, naděje a lásky rozvinout, neboť ten prýští z duchových mohutností omilostněné duchové duše a je účastí na životě duchové bytosti, jíž je Bůh – Otec, Syn a Duch svatý. Nemůže jí být jakkoli vlita

milost posvěcující, příslušné teologální ctnosti a dary, ať již nějakou svátostí, či jinak, neboť zde není duchový subjekt jako příjemce. A pochopitelně zde nejde jen o otázku technologického vývoje a stupně, ale samotného řádu: sebesofistikovanější manipulace na úrovni materiálních prvků nemůže vyprodukovat duchový princip života. To ostatně činí jen Bůh, bezprostřední Stvořitel andělů i duchové duše člověka (KKC 366). Je tedy zřejmé, že umělá inteligence je sice umělá, ale není, alespoň ve vlastním slova smyslu, inteligentní, a to již proto, že je umělá. Je entitou, která je inteligentní vytvořena a naprogramována, aby co do vnějších projevů inteligenci napodobovala a v tomto ohledu ji samozřejmě i překonávala.

Funkční, výkonnostní a empirická perspektiva nemůže vydat účet z vlastní povahy a vznešenosti inteligence (potažmo lidství vůbec). Ta spočívá v duchové povaze, v ontologické otevřenosti vzhledem k inteligibilní a duchové realitě, v posledku k duchu nestvořenému. „Co dává život, je duch, tělo nic neznámá“ (Jan 6, 63). Ostatně již sv. Augustin si všimá, jak mnozí tvorové – orel, lev, či slon – v nejrůznějších ohledech překonávají, co do vnějšího a tělesného výkonu, člověka, který je ovšem přesahuje rozumovým principem (*O obci Boží VIII*, 15). Duchová duše zakládá důstojnost člověka coby osoby, totiž bytosti obdařené duchovou přirozeností. Důstojnost osoby, která je tím nejvznešenějším v celém stvoření – „*perfectissimum in tota natura*“ (sv. Tomáš Akvinský, *STh I*, 29, 3), pozvedá člověka nad stvoření čistě tělesné, a to na základě vlastní ontologické situace, bez ohledu na rovinu aktuálního výkonu. Týká se nenarozeného dítěte, spícího člověka či nemohoucího starce. Plné rozvinutí obrazu Božího, který v nich je přítomen, se pak uskutečňuje v nadpřirozeném pozvednutí do řádu milosti, v němž je komunikována účast na samotném životě Trojice. Slovy Pascala: „Veškerá tělesa, obloha, hvězdy, země a království nemají hodnotu ani nejmenšího z duchů, neboť on to vše poznává, i sebe sama, tě-

leso však nic. Veškerá tělesa i všichni duchové dohromady i se svými výtvoři pak nemají hodnotu ani nejmenšího hnutí božské lásky, neboť ta je řádu nekonečně vyššího. Ze všech těles dohromady nelze vyvést ani nejmenší myšlenku; je to nemožné a jiného řádu. Veškerá tělesa a všichni duchové dohromady nemohou dát vzejít nejmenšímu hnutí pravé lásky; je to nemožné a řádu jiného, zcela nadpřirozeného“ (*Myšlenky 793* – ed. Brunschvicg). Podobně sv. Tomáš vysvětluje, že „dobro milosti jednoho je větší než dobro přirozenosti celého univerza“ (*STh I-II, 113, 9*).

Je zřejmé, že autentické pozvednutí

člověka se děje nikoli skrze vnějškovou augmentaci, ale skrze vnitřní, uvědomělé úkony víry, naděje a lásky pod působením darů Ducha svatého, které animují a mravně kvalifikují příslušné vnější jednání. Rozvíjením těchto ctností, v síle milosti, se teologální život duše prohlubuje, nadpřirozená láska sjednocuje s božským ženichem duše stále více. K tomu zajisté slouží svátosti, modlitba, duchovní četba, svátostiny, opřené o víru v Pána Ježíše Krista. Jak moc vzhledem k tomu může prospět, či naopak neprospět zapojování digitálního či kybernetického aparátu, AGI a příbuzných technologií, nechť každý správně posoudí;

a dle toho, s Boží pomocí, kéž se mu daří i žít.

fr. Metoděj Maria Němec OP

*P. Ing. arch. Metoděj Maria Němec OP
kaplan olomouckého klášterního kostela
dominikánů*

STÁLE SE DIVÍME, ŽE NENÍ ÚRODA?

Mrazy, které v jedné noci spálí naději na úrodu ovoce. Sucho, které mění krajinu v prach. Extrémy v podobě krupobití či povodní.

Pro lidi na vesnicích nejsou tyto úkazy jen statistikou z televizních zpráv, ale každodenní realitou posledních let. Hledáme viníky, analyzujeme údajné klimatické změny a s nadějí (či obavami) vzhlížíme k vědeckým prognózám. Zapomínáme však na jeden podstatný rozměr, který po staletí chránil naši zemi: na modlitbu.

Dnešní křesťan jako by zapomněl, že úroda není nároková položka, ale dar, o který je třeba prosit. Z tradice farností se téměř vytratila prosebná procesí, která byla ještě do druhého vatikánském koncilu běžnou praxí. Pamětníci si možná vybaví procesí na křížové dny – pondělí, úterý a středu před Nanebevstoupením Páně. Tehdy lidé věděli, že bez Božího požehnání je i ta nejmodernější technika na poli krátká.

Smyslem těchto procesí je přinášet modlitby za dobrou úrodu, příznivé počasí a hojnost Božího požehnání pro vše, co roste na zemi. Procesí tedy vyjadřují vděčnost za Boží dary a zároveň prosbu o jejich zachování a rozmnožení. Původ procesí na křížové dny sahá dle tradice až k svatému Mamertovi, jenž byl bis-

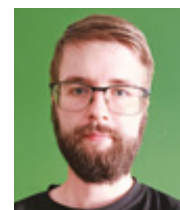
kupem v městě Vienne a v časech bídy a špatného počasí, které způsobovalo neúrodu a bídu, začal vykonávat prosebná procesí, kde se věřící lid modlil a zpíval kající žalmy, modlíce se za Boží milost. Samotný Mamertus přirovnával dění ve městě k obrácení starozákonního města Ninive. Tento procesní zvyk se poté ustanovil na pokyn papeže Lva III. v Římě a poté v celé katolické církvi.

V některých menších farnostech se ještě tato tradice uchovala, Bohu díky! V některých se bohužel záměrně ruší na úkor jiných akcí (např. farní dny, farní grilování atd.). A mnoho lidí tak na potřebu dobré úrody zapomíná. Proč by však na ni měli lidé pamatovat? Vždyť je snadné si dojít do supermarketu a koupit si chemikáliemi překypující naleštěné ovoce z druhého konce světa. Zaplatí za to a jsou spokojení. A zde se právě nachází „elefant v místnosti“. S čím si lidé nedají práci, toho si neváží. Když od semínka vypěstujete celou rostlinku či strom, který vám poté plodí, pečujete o něj jako o oko v hlavě, záleží vám na něm a dali jste do něj mnoho času a úsilí. A logicky nechcete, aby vám zmrzl nebo

uschnul a navíc v minulosti na dobré úrodě záviselo i přežití člověka. Dnes to bereme jako samozřejmost, ale nemusí to tak být navždy. Vzpomeňme na Joba – Hospodin dal! Hospodin vzal!

Už nyní registrujeme nadměrné sucho, které dobré úrodě jistě neprospěje. A tak se alespoň jednou týdně obraťme k Pánu a jeho Matce Panně Marii a prosíme o požehnání pro naše zahrádky, sady a pole. Navrháme v našich farnostech obnovit pobožnost křížových dnů, protože zvláště společná modlitba je Pánu milá a kde jsou dva nebo tři v jeho Jménu, tam je i On uprostřed nich.

Vojtěch Čapek

*Vojtěch Čapek
varhaník a student Hudební vědy na
Masarykově univerzitě v Brně*

Mše svatá

Pokračujeme v našem seriálu článků vztahujících se k liturgii a jejímu „jazyku“.

Mše svatá patří k nejznámějším a přitom často nejméně pochopeným skutečnostem křesťanského života. Jejím středem není jen shromáždění věřících, ale tajemství Kristovy oběti, které se v liturgii zpřítomňuje. V novém cyklu textů se chceme krok za krokem zastavit u jednotlivých částí mše svaté, jejich slov, gest i symbolů – a znovu objevit jejich smysl a krásu. Liturgie totiž není souborem prázdných úkonů, ale živým vyjádřením víry, které nás vede k hlubšímu setkání s Bohem. Zveme vás, milí čtenáři, k tomu, aby pro vás byla mše svatá skutečným pramenem života.

MŠE SVATÁ – BOHOSLUŽBA SLOVA

Při jedné duchovní obnově pro chudé u sester Matky Terezy jsem asi třičtvrtěhodinovou promluvu na biblické téma skončil slovy: „Už jsem mluvil dost, tak nyní skončím.“

Jedna žena překvapeně pronesla: „To je škoda!“ Mile mě překvapilo, s jakým živým zájmem se u bratří a sester z pražských ulic setkává Boží slovo. Vyvolalo to ve mně obraz podobných lidí kolem Pána Ježíše v Galileji nebo v Jeruzalémě, kteří „na něm viseli a rádi mu naslouchali“ (Lk 19,48).

Bohoslužba slova při mši svaté není nic jiného než naslouchání Ježíši, který ke každému z nás osobně mluví. Jak se na to připravit? Nejdůležitější je očekávání a touha po něm. Pokaždé, když se při mši svaté otevírá lekcionář nebo evangeliář, děje se to, co zažili Ježíšovi nazaretští sousedé. Ježíš přečetl ze svitku proroka Izaiáše známá slova o Pánově Duchu, který ho pomazal k hlásání evangelia chudým a k osvobození všech spoutaných a zajatých (srov. Lk 4,16–22). Všimněme si, že Ježíš „pouze četl“; žádná vlastní poutavá slova od něj nezazněla. A přesto na něj všichni „upřeně hleděli“ a „divili se milým slovům z jeho úst“ (Lk 4,20,22).

Církev nás učí, že se stejnou působivostí k nám přichází Ježíš ve svém slově dnes: „To mluví on, když se v církvi předčítá Písmo svaté“ (2. vat. koncil, *Sacro-sanctum concilium*, čl. 7). Toto živé spojení s mluvícím Kristem při liturgii působí

Foto: Dominik David / Člověk a Víra

Duch Svátý: „V liturgickém úkonu Boží slovo jde ruku v ruce s nitným úkonem Ducha Svatého, který je činí působivým v srdcích věřících.“ (Benedikt XVI., *Verbum Domini*, čl. 52). A je to tentýž Boží Duch, který „vkládá každému do srdce všechno to, co se přednáší při předčítání Božího slova pro celé shromáždění věřících“ (*Všeobecné pokyny k mešnímu lekcionáři*, čl. 9).

S tímto minimálním teologickým základem si osvětlíme, jak může Duch Svátý na nás osobně působit skrze uspořádání biblických čtení při mši svaté. Středem a vrcholem je vždy předčítání z evangelia. Jestliže mše svatá je bohoslužba, má každá její část být z naší strany připravena postojem k modlitbě. Možná se dnes leckdo podiví, když zjistí, že se má mši „modlit“. Ale je to tak, co jiného by měl

dělat? Jistě, modlitba má mnoho projevů a forem a každá část mše svaté vyžaduje odpovídající modlitební postoj.

Předčítání evangelia je ze strany kněze připraveno tichou prosbou za očistění, jáhen si žádá požehnání od kněze (když celebruje biskup, žádá si požehnání kněz i jáhen). Také naslouchající se mají modlit: „Pane, vtiskni mi svá slova do srdce. Utvoř ve mně své smýšlení (srov. Flp 2,5)“. Ostatně už před vlastní mší svatou je třeba si ujasnit: Jaké dnes v sobě nosím touhy? Co od Pána očekávám? Mám otázky, které mi jen on může zodpovědět? V čem hledám jeho podporu, posilu, útěchu? – Kde jsem se otevřel takovými upřímnými otázkami, tam mi Pán dá svým slovem odpověď. Stromek lze zasadit tam, kde je pro něj vyhloubená jamka. Semeno s nadějí na úrodu lze zasít do zorané půdy.

V neděli evangelium předchází – kromě velikonoční doby – čtení ze Starého zákona. Starý zákon nebyl Kristem zrušen; v něm se učíme růst v touze po Kristu, jako to dělali po celá staletí izraelští věřící. Církev nám tím chce říct, že bez touhy a očekávání se ani dnes s Kristem nemůžeme osobně setkat. Velikonoční čtení ze Skutků apoštolů nám zase objasňují, že

oslavený Kristus je stále mezi námi a my se máme učit být na jeho přítomnost vnímaví: klanět se mu, sloužit mu v bližních a šířit jeho evangelium nevěřícím.

Na první čtení navazuje zpěv žalmu. Tato hudební vložka má – jak je to v tradici latinské liturgie – umožnit meditativní zastavení se. Nelze intelektuálně „chytat“ každé slovo, ale spíš nechat doznít v srdci slova předchozího čtení. Slova žalmu tu zaznívají asi jako slova „zdravasů“ při modlitbě růžence. Nemají rušit meditaci, ale spíš podpořit naši duchovní bdělost.

Nedělní druhé čtení obvykle z listů apoštolů jsou někdy pocítována jako navíc. Kazatel je obvykle moc nevyužije, pokud chce zůstat u tématu evangelia a prvního čtení. Apoštolovo povzbuzování si můžeme vzít do dalšího týdne k osobnímu rozjímání.

O tom, jak poslouchat homilii – kázání – bylo hodně napsáno rad, zejména o tom, co si počít se špatnou homilií nebo když mě kazatel „naštve“. Na jedné straně je odpovědností kazatele, aby hlásal Boží slovo, a ne politiku nebo sám sebe. Na druhé straně můžeme jako věřící podpořit dobrá kázání svou modlitbou, zpětnou vazbou a očekáváním

v duchu víry. Jsou známá slova sv. Řehoře Velikého, který přiznával, že mnohdy i po dobré přípravě nevěděl, co bude věřícím říkat. Následně zdařilé kázání připisoval pak tomu, že jeho posluchači byli tak naplnění očekáváním v duchu víry, že právě pro ni jim daroval skvělé kázání jejich pastýře.

Nepodceňujme následně vyznání víry. Dávejme do něj vždy celé srdce. Formule je starobylá a patřící všem, ale může a musí být vyznávána vždy mým osobním „věřím!“ z celého srdce. A modlitba věřících – přímlyvy – kěž se nesou též duchem živé víry a lásky, která touto cestou chce pomoci blízkým i vzdáleným.

P. Jaroslav Brož

*P. doc. ThLic. Jaroslav Brož, Th.D., S.S.L.
děkan Katolické teologické fakulty
Univerzity Karlovy*

přihlaš se do 2. kola Gymnázium Parentes

Spojeme kvalitní vzdělání s formací charakteru.
Naším cílem je celostní rozvoj osobnosti – myšlení, svědomí i odpovědnosti.

Pilíře našeho gymnázia

- Myšlení a vyjadřování
- Křesťanská identita
- Vzdělávací model Core Studies
- Formace charakteru
- Život v komunitě

**Staň se i Ty
naším
studentem!**

Více informací

Osudy chrámů, kostelů, kaplí i kapliček severních Čech nejsou místními zastaveními času, jsou připomenutím něčeho obecného. Neboť krajina nezapomíná. Paměť a její slabost jsou výsostnou vlastností člověka. Zničené kostely severních Čech jsou tak obžalobou i vykřičníkem naší vlastní paměti. Ne zmizelé, ale zničené. Rukou konkrétního člověka, žádným anonymním minutím času.

(Z katalogu výstavy „Zničené kostely severních Čech“)

NENÍ TO NIC JINÉHO NEŽ DŮM BOŽÍ, JE TO BRÁNA NEBESKÁ!

Zachraňovat kostely je tak trochu nekonečná práce – doslova pro věčnost. Pro nic za nic se neříká „práce jak na kostele“.

Naši předkové si jich cenili a nechali na nich pracovat ty nejlepší řemeslníky. V současnosti už na to mnohé nevypadají. Nejsou peníze, nejsou lidi. Zaznívají hlasy, že je lepší se jich zbavit, než ohrožovat církevní kasu a obyvatele obcí hroutícími se presbytáři. Navíc tam nikdo nechodí... V mnoha případech už asi záchrany není. Nový pražský arcibiskup Stanislav Příbyl jednou řekl, že sakrální infrastruktura je skutečně „robustní“ – a myslel přitom na severní Čechy, kde byl biskupem.

Navíc kde je katolický kostel, tam bývá svatostánek, nebrání-li tomu stav budovy nebo jiné okolnosti. Co může být pro věřícího větší hodnota? Jeden protestantský farář prý pravil: „Kdybych věděl, že je ve vašem kostele živý Kristus, procházel bych

okolo něj v kleče.“ Navíc, kde je kostel, je občas patrná i reálná přítomnost společenství živých, vždy je tam společenství zemřelých, kteří do něj chodili, a potenciální je přítomnost dosud nenarozených – pokud kostel nespadne. Nikdy nevíte, kdo vám tam bude chodit za sto či dvě stě let, i kdyby to mělo být třeba v Srbské Kamenici. A kde je společenství, roste šance, že v jeho blízkosti bude někdo v budoucnu provozovat nějakou charitu, formaci, pastorační, katolické médium...

Právě v Srbské Kamenici bydlí pan Marcel Hrubý, který opravuje kostely často už prakticky neexistující. Dává jim šanci samotným budovám, ale i církvi v tomto zdánlivě Bohem zapomenutém kraji, prostírajícím se mezi Českým Švýcarskem, Labskými pískovci a Lužickými

horami. Je to kraj snad ještě zapomenutější než odlehlý Šluknovský výběžek, který je odtud co by kamenem dohodil a z nějž k nám občas dorazí aspoň nějaké zprávy týkající se tamní svízelné sociální situace.

Odtud v soustředných kruzích nacházíme další a další kostely, které pan Marcel vzkřísil často doslova z ničeho: sv. Martin v Markvarticích, sv. Petr a Pavel v Růžové, sv. Jan Nepomucký v Jeřichovicích, Nanebevzetí Panny Marie v Arnolticích, sv. Anna ve Verneřicích, sv. Anna v Jedlce, sv. Petr a Pavel v Horním Prysku... Pokud nejste z tohoto kraje, asi jste ty názvy nikdy neslyšeli. Berte to i jako pozvánku na výlet s literárním doprovodem.

Jan Šindelka

Srbská Kamenice

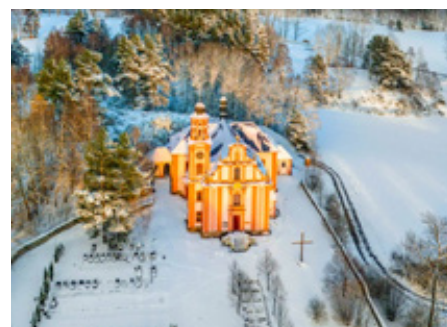
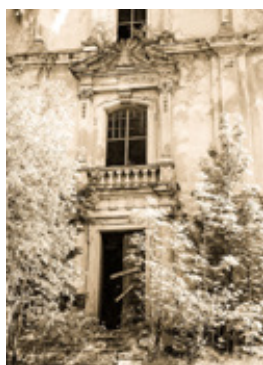
Marcel Hrubý: vystudoval český jazyk a dějepis na FF UK, později ještě teologii na teologické fakultě. Chvilu učil, ve volném čase obnovoval církevní památky. Později se rozhodl věnovat této činnosti naplno a stal se z něj církevní administrátor. Ve svém volném čase se stará o květiny nebo cestuje po Česku a sbírá hrníčky s obrázky českých měst, jež také sám vyrábí, má rád fotbal a intenzivně fandí Viktorce Plzeň. Bydlí v Srbské Kamenici - na fotografii vpravo.

sv. Maří Magdalena – Mařenice – Českolipsko

„Kam jdeš?“ „Do kostela.“ „Kostel je tak dobrý pro tvoji matku a pro tvoje sestry. Ty půjdeš se mnou.“ Dobře vychovanému hochovi se zalily oči slzami; chvíli hleděl do země, pak řekl otci: „Ale v katechismu jsme se učili: Pomni, abys den sváteční světil!“ „Hlouposti,“ odsekl otec. „Tatínku, je-li hloupost třetí Boží přikázání, je hloupost i čtvrté přikázání.“ Tato odpověď zasáhla otce jako blesk z čistého nebe, a příští neděli byl s celou rodinou na mši svaté.

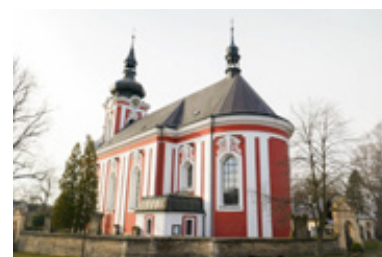
Johann Oberhammer: *Beispiele aus dem Leben*

Nanebevzetí Panny Marie v Arnolticích

„Jistě je na tomto místě Hospodin, a já jsem to nevěděl! Jakou bázeň vzbuzuje toto místo! Není to nic jiného než dům Boží, je to brána nebeská.“

Gen. 28, 16 n.

sv. Maří Magdalena – Kerhartice

„Chrám páně“: Tu aj stojí / S věží dvojí / Boží palác, svatý chrám,
V jeho lůnu / Na svém trůnu / Ujal sídlo Pán náš sám.

František Sušil, *Smíšené básně*

sv. Petr a Pavel – Růžová

A teď / ať chcete či nechcete je už mnoho dní,
mnoho věků / po Zmrtvýchvstání Páně / Po všech
kostelích se čte evangelium o Kristu Vzkříšeném
/ jenž vstupoval dveřmi zavřenými / Nic nespra-
víte proti tomuto Dechu / a zbytečna už jsou vaše
těsnění, vaše houně / Okna se otvírají a na celém
světě dychají lidé jeden / vzduch / a jejich prsty
a jejich řasy obaluje jediné stejné ovzduší / jako
lesy, jako ledovce, jako oceány.

Jan Zahradníček, *Znamení moci*

sv. Martin – Markvartice

Na pahorku mezi buky / kostelíček s věží nízkou; / z věže
pak slyšeti zvuky / hájem a sousední vískou. / Není zvuk to
zvonka jemný; / tratící se v blízké stráně: / dřevatě to rachot
temný; / zvoucí lid do chrámu Páně.

Erben: *Poklad*

sv. Anna – Verneřice

Kdyby nám katolický chrám neprokázal nic jiného, nežli že sušil naše slzy, a vracel nám odvahu k životu, zasloužil by si již proto
naší úcty a lásky.

Josef Miklík: *z kázání*

ZTRÁTA SMYSLU PRO HŘÍCH JAKO PROMĚNA OBRAZU ČLOVĚKA

Málokteré slovo nám dnes zní tak cize jako „hřích“.

I jako křesťané na něj často reagujeme odmítavě. Ne snad proto, že by lidské selhání zmizelo. Spíše jsme pro ně přestali používat tento jazyk. Tam, kde dříve člověk mluvil o vině, dnes mluví o tlaku okolností, nezvládnutých emocích nebo osobním zranění. Neříká „zhrěšil jsem“, ale „procházel jsem těžkým obdobím“. Působí to, jako by se změnilo naše porozumění sobě samým.

Už Pius XII. krátce po druhé světové válce formuloval diagnózu, která se od té doby ukazuje jako stále aktuálnější: „Hříchem tohoto století je ztráta smyslu pro hřích.“ Na tuto myšlenku později opakovaně navazoval i Joseph Ratzinger, který ji nečetl jako moralistní stížnost, ale jako důsledek hlubší antropologické změny. Nejde tedy primárně o to, že by lidé jednali hůře než dříve, ale o to, že své jednání chápou jinak. A tak se nabízí otázka: co se stane s pojmem viny, pokud přestaneme mluvit o hříchu? A co se stane s člověkem, pokud přestane vnímat sám sebe jako bytost odpovědnou za své jednání?

Tradiční křesťanská antropologie, jak ji systematicky rozvíjí například Tomáš Akvinský, chápe člověka jako bytost svobodnou a rozumovou, schopnou poznat dobro a rozhodovat se pro něj. Hřích pak není primárně selháním systému ani důsledkem zranění, ale vědomým odvrácením se od dobra. Jinými slovy: vina má morální povahu, ne pouze psychologickou. Současná kultura však tuto perspektivu postupně opouští. Vina je stále častěji interpretována v kategoriích zranění, traumatu nebo nezvládnuté situace. Jazyk hříchu je nahrazován jazykem terapie. Člověk už není ten, kdo jedná špatně, ale ten, komu se něco stalo. Místo otázky „co jsem udělal?“ přichází otázka „co mě k tomu vedlo?“. Tento posun není sám o sobě nelegitimní – křesťan-

Michelangelo: První hřích a vyhnání z ráje (1509)

ství vždy bralo vážně slabost a zranitelnost člověka. Problém nastává ve chvíli, kdy psychologické vysvětlení zcela vytlačí morální rozměr. Tzv. terapeutická kultura vede k zásadnímu předefinování identity. Člověk se chápe primárně jako někdo, kdo potřebuje uzdravení, nikoli obrácení. Výrok „nejsem hříšník, jsem zraněný“ se může jevit jako projev soucitu, ale ve skutečnosti oslabuje schopnost nést odpovědnost za vlastní jednání. Pokud je vše redukováno na důsledek okolností, mizí prostor pro svobodu, a s ním i pro skutečnou změnu.

Důsledky této proměny jsou patrné i v náboženské praxi. Svátost smíření ztrácí své místo nejen proto, že lidé „nemají čas“, ale především proto, že zpověď ztrácí svůj smysl. Pokud hřích není chápán jako osobní vina, není co vyznávat. Zpověď se pak může jevit jako archaický rituál, který neodpovídá modernímu sebepochopení. Paradoxní je, že odstraněním pojmu hříchu se člověk nezbavuje pocitu viny, ale ztrácí nástroj, jak s ním zacházet. Nejasný, difuzní pocit selhání, který nelze pojmenovat ani odpustit, se může stát tíživějším než tradiční vědo-

mí hříchu. Křesťanská tradice nabízí jak diagnózu, tak i řešení: konkrétní akt odpuštění, který obnovuje vztah k Bohu i k sobě samému.

Obnova smyslu pro hřích je nutnou součástí uzdravení, abychom se navrátili k pravdivému obrazu člověka – jako bytosti zraněné, ale zároveň svobodné; slabé, ale odpovědné. Bez tohoto napětí se vytrácí nejen hřích, ale i milost. A bez milosti zůstává člověk nakonec sám se sebou a přichází o skutečnou naději na proměnu.

Magdaléna Misterková

Mgr. Magdaléna Misterková
publicistka

PROČ VLASTNĚ CÍRKEV? NESTAČÍ VĚŘIT „PO SVÉM“?

Začneme pěkně od Adama.

Bůh nestvořil člověka jako samotáře, ale jako tvora vstupujícího do vztahu. Vztah k Bohu a vztah k druhým lidem nejsou něčím navíc, kratochvílí či nadstavbou, ale právě v nich se odehrává drama lidského života. Čemu a jak mám věřit? Jak se mám zachovat k druhým?

„Mistře, co dobrého mám udělat, abych dosáhl věčného života?“ ptá se mladík Krista Pána. Na mnohé již přišel, mnohé již zachovává, ale i tak hledá potvrzení svých nadějí a intuici u božské autority Mistra.

Náš Pán nepřišel na svět, aby na něj pouze vrhl atomovou bombu milosti – svoji obět na kříži a své zmrtvýchvstání – ale také aby ustanovil svátost spásy trvajících až do jeho druhého příchodu. Svátost? Tímto slovem označujeme viditelná znamení Boží milosti a druhý vatikánský koncil je analogicky vztahuje i na církev. Je znamením a nástrojem vnitřního spojení s Bohem a jednoty celého lidstva.

Církev je místem působení Ducha svatého a zárodkem a počátkem Božího království. Je stádcem a jeho pastýřem je Kristus, který dal za ovce svůj život. O církvi hovoříme také jako o Kristově těle – a také proto můžeme se sv. Janem Pavlem II. říci, že církev žije z eucharistie. Ovšem jak upozorňuje kardinál Ratzinger, Kristus a církev jsou jedním tělem ve smyslu, v němž jsou jedním tělem manžel a manželka: jsou sice nerozlučitelně duchovně spojeni, ale nadále zůstávají nemíšení. Církev není Kristem, zůstává jeho služebníci, ale on ji s láskou pozvedá do úrovně nevěsty.

Církev je Božím lidem, ale není lidskou společností. Je společenstvím nás, kteří zde na zemi putujeme k cíli, svatých, kteří k němu již dospěli, a těch, kdo se v cílové rovině připravují na poslední krok. Možná lze říci, že my jsme církev, ale rozhodně platí, že církev nám nepa-

tří v tom smyslu jako spolek patří jeho členům. Je místem úžasu a tajemství: sotva chápeme, čím skutečně církev je, a ještě víc žaseme nad tím, že jsme do ní byli pozváni.

Církev má sice svůj neviditelný rozměr a je tajemstvím, současně je ale plně přítomna v naší pozemské realitě. Jako obraz visí na hřebíku, tak také církev má svůj viditelný princip jednoty: římského papeže a biskupy v jednotě s ním. Nejsou zde od toho, aby druhým vládli, nezastupují sami sebe, ani nezvěstují své myšlenky, ale strážejí poklad víry.

Jedině prostřednictvím církve se nám hlásá Boží slovo. Bez ní by nebylo Písmo svaté, učitelský úřad ani svátosti. Tak Duch svatý prostřednictvím apoštolů a jejich nástupců zajišťuje kontinuitu víry v čase, tedy to, aby se učení předávané po generace nezměnilo v podstatných bodech, ale současně aby reagovalo na výzvy každé doby.

V těžkých chvílích je nám církevní společenství i oporou. Věřící se za sebe v církvi vzájemně modlí, zahřejí povzbudivým slovem, ale také si pomáhají prakticky. Na úrovni jednotlivců ve farnosti, ale i v rámci větších organizovaných skupin, třeba katolické charity. Využívají tak talentů, kterých se jim od Pána dostalo.

V církvi je teplo domova, mimo ni chlad, mlha a nejistota. To, že lidé bez vlastního přičinění nejsou v katolické církvi, neznamená, že jsou z(a)traceni a není pro ně žádná budoucnost s Bohem, avšak jejich cesta ke svatosti je podstatně náročnější a komplikovanější. A jsou na ni sami. Hledat Boha mimo církev je možná dnes populární a jako důsledek nezaviněné neznalosti i omluvitelné, ale je to jako vydat se na ferratu bez jištění.

Bohužel i dnes se stává, že věřící ostatní lidi od následování církve svým chováním spíše odrážejí. Ti, kteří mají

Vlámská škola: Panna Maria přijímá eucharistii od sv. Jana Evangelisty (cca 1650)

být svědky zmrtvýchvstání a lásky, mohou selhat a pohoršit maličké. Papež František ve svém dopisu Božím lidu citoval z velkopáteční křížové cesty vedené kardinálem Ratzingerem v roce 2005 slova o špíně a zradě v církvi. „Nezbývá nám, než z hloubi duše zvolat: Pane, zachraň nás.“

Ne nadarmo nazýváme církev zde na zemi církvi bojující. Musíme přemáhat tělo, svět i ďábla, prostě bojovat s hříchem a s pokušením. Církev by měla být posuzována spíše podle svatých, kteří nám byli příkladem v boji nežli podle nás a našich chyb.

Církev se zrodila ve večeradle, kde byli apoštolové shromážděni s Pannou Marií. Začala v modlitbě a k svému přežití modlitbu potřebuje. Přidejme se k nim a prosme spolu s nimi, aby nás Duch svatý učinil svědky evangelia.

Petra Křížová

UŽ JSTE VIDĚLI SPASITELE?

Do českých kin se dostává film *Project Hail Mary* (česky jako *Spasitel*) na motivy stejnojmenné knihy Andyho Weira v režii Phila Lorda a Christophera Millera s Ryanem Goslingem v hlavní roli.

Nechci se pouštět do komplexní recenze filmu, protože těch se k tomuto vydařenému kusu dá najít dostatek. Dočtete se v nich třeba to, že film velmi srozumitelně předkládá hodnotu ctností vycházejících z křesťanského pojetí (obětavost, přátelství...), aniž by byl vyloženě nábožensky orientovaný. Že neservíruje prvoplánově víru, jako bývá obvyklé u filmů s otevřeně misijním akcentem, které jsou pro leckoho málo stravitelné, a že název (*Hail Mary*) má původ v označení záchranného taktického manévru v americkém fotbalu, ve smyslu poslední šance.

Možná mě nařknete, že jsem se na film díval tendenčně katolickými očima, ale nemohu si pomoci: ve vícevrstevném příběhu jsem objevil řadu cenných momentů, které mi ryze katolické přijdou a jsou o to cennější, že jsou skryty spíše v druhém plánu scénáře, divák o ně nebrká a může je vstřebávat s požitkem objevitele. Jsou to spíše metafory či skici než celistvé interpretace. Zajímalo by mě, zda to autoři zamýšleli, nebo jsem si to ve filmu našel sám pro sebe. Tak třeba:

- Anglický i český název odkaz na křesťanskou, katolickou víru nese – Zdravas Maria, Spasitel, i když se to jiní recenzenti snaží okecat tím americkým fotbalu.

- Hlavní hrdina se jmenuje Ryland Grace (milost). Vesmírnou loď *Hail Mary*, v níž Grace pluje, lze tedy vidět jako Marii milosti plnou.

- Hlavním tématem příběhu je objev, že hvězdy jsou nakažovány a požírány kosmickými bakteriemi, astrofágy, hrozí tedy zánik Slunce a tím i zánik Země. Kdo chce, rozpoznává přirovnání hvězd či planet k lidským duším nakaženým prvotním hříchem. Dalším objevem se zjistí, že v dalekém vesmíru existuje planeta, u které je infekce přerušena a která se dokáže napadení astrofágy bránit.

Foto: Project Hail Mary / FB

Aha – neposkvrněné početí! A tak vzniká vesmírná mise za účelem prozkoumání a získání protilátky – nové formy života, chcete-li života pokřtěných.

- Je zajímavé, že loď *Hail Mary* je poháněna tím, že spaluje astrofágy, v nichž je koncentrována obrovská energie, umožňující doplout až k dálné planetě, zdroji záchrany. V Bibli si můžeme přečíst, že žena oděná sluncem drtí hlavu hadovi. V české legendě, že Prokop oral s čertem. A o Velikonocích zpíváme *felix culpa*, díky vině nám Bůh dává dobru se spásy.

- Grace je v útrobách lodi jakoby počat tím, že se probudí z umělého kómatu, máje na začátku vzeření Krista. Grace je mimořádně inteligentní, skromný, přívětivý, blízký dětem, vtipný a netknutý lidskou zkažeností, zkrátka Spasitel, jakého známe.

- Grace na začátku příběhu zjišťuje, že se ocitá na lodi ve tříčlenné posádce, jeho dva spolucestující, muž a žena, jsou však již mrtví – odkaz na Adama a Evu?

- Pak je tu Gracovo pozdější probuzení z umělého kómatu jako vyjádření toho, že zde je již od startu, že do lodi nenastoupil později, ale že se jen později ujímá své role. Jako Kristus v dějinách. Na počátku bylo Slovo...

- Grace naloděný v *Hail Mary* se ve vesmíru postupně spojí s mimozemskou

lodí, v níž se spřátelí s jejím kamenným pilotem Rockym – hloubka přátelství, porozumění a sjednocení ve společné misi naznačuje až splynutí... jako alegorii Ježíše: pozemská (lidská) podoba/podstata spasitele se snoubí s nebeskou (božskou) podobou/podstatou.

- Grace a Rocky pracují v naprosté jednotě, ve finále filmu Grace doručí na Zemi spásnou protilátku proti nákaze, a to za cenu sebeobětování. Kristus se obětuje pro lidstvo, nechává po sobě protilátku proti hříchu – Eucharistii.

- Obětovaného Grace Rocky nakonec zachrání a vezme s sebou na svou planetu – Ježíšovo božství dává při vzkříšení povstat Ježíšovu lidství, Ježíš zanechává na Zemi spásu a odchází do nebeské říše.

Takže po skoro třech hodinách kvalitní filmové zábavy a s krabicí popcornu v žaludku a na červeném koberci docela slušná katecheze, co říkáte?

Vojtěch Macek

Ing. Vojtěch Macek
pracovník církevní správy

TÓNY NÁVRATU

A je to tady. Tedy kousek od nás. Na kanadské univerzitě se bílí heterosexuální muži nemohou stát profesory. Memorial University – jediná instituce vyššího vzdělávání v Newfoundlandu a Labradoru – oznámila podávání přihlášek na několik pozic profesorů. Existuje však jedna podmínka: uchazeči nemohou být... heterosexuální bílí muži. Situace na Memorial University bohužel není první svého druhu. Dne 18. února vyhlásila Torontská univerzita náborovou kampaň na pozici odborného asistenta v oboru výpočetní biologie a datové vědy. Heterosexuální bílí muži se bohužel nemohli přihlásit. Podobná situace nastala i na University of Waterloo v roce 2024.

Blíže, jen hodinu letadlem od nás je Holandsko. Nizozemské úřady zveřejnily pokyny pro úředníky, které je povzbuzují k používání „genderově neutrálního“ jazyka. Potenciálně „diskriminační“ jazyk má být z oficiální komunikace odstraněn. Mezi doporučeními je vyloučení výrazů jako „otec“ a „matka“. Blíží se dvě neděle věnované svátkům rodičů. Holandské ministerstvo školství se v té souvislosti domnívá, že „Den matek“ a „Den otců“ by mohly být v oficiální komunikaci nahrazeny termínem „Váš den“ – termínem, který by mohl demonstrovat přijetí jakéhokoli životního stylu.

Krise posvátna, která se projevuje až v groteskních formách, jako je švýcarský případ sdílení eucharistie se psy, pak jen dokresluje ztrátu vertikálního rozměru lidské existence. Pokud se stírá hranice mezi člověkem jako *imago Dei* a zbytkem stvoření, dochází k hluboké ontologické dezorientaci. Lidská důstojnost, která má být nezczitelnou konstantou nezávislou na výkonu, se v takovém prostředí paradoxně vyprazdňuje. Pokud je vše zaměni-

Mons. Stanislav Přibyl byl slavnostně uveden na svatovojtěšský arcibiskupský stolec v sobotu 25. dubna 2026 při pontifi-kální mešní liturgii slavené ke cti sv. Vojtěcha v katedrále sv. Víta, Václava a Vojtěcha.
Foto: Jana Chadimová / Člověk a Víra

telné, není nic skutečně hodnotné.

A přesto, v tomto hluku progresivních reforem, lze zaslechnout tóny návratu. Zpráva z Polska o pětasedmdesáti tisících maturantech na Jasné Hoře není jen statistikou náboženského zvyku. Je to projev svobody, která není pouhou libovůlí (*licentia*), ale schopností volit dobro v souladu s pravdou. Tito mladí lidé, často vysmívání jako generace „z gauče“, ukazují, že i v době měřených výsledků existuje touha po smyslu, který přesahuje tabulky. Jejich pokleknutí není projevem slabosti, ale uznáním řádu, který člověk nestvořil, ale do kterého je pozván.

Podobné „klíčení pod povrchem“ pozorujeme i ve Španělsku. Víra zde přestává být dědictvím zvyku a stává se plodem vnitřního zápasu a osobního hledání. Tento nenápadný návrat mladé generace ke katolickým kořenům potvrzuje, že lidská přirozenost, i když je dlouho potlačována či dekonstruována, se nakonec vždy přihlásí o slovo. Španělsko – a nejen

ono – čelí situaci, kdy kostely se vyprázdnilly, tradice zeslábly a víra se pro mnohé stala jen ozvěnou minulosti. A přece se evidentně rodí něco nového. Mezi mladými se začíná objevovat návrat: víra už není samozřejmostí zděděnou po rodičích, ale rozhodnutím, k němuž se dochází hledáním, otázkami a někdy i vnitřním zápasem. Není to návrat triumfální ani masový, spíš připomíná právě ono klíčení pod povrchem – proces pomalý, skrytý, ale živý. Možná právě tato křehkost dává nové víře zvláštní sílu: není podepřena zvykem ani tlakem okolí, ale osobní zkušeností a touhou po smyslu. A tak se v zemi, která jako by se od víry vzdálila, začíná znovu tiše připomínat stará pravda – že člověk může odejít daleko, ale nikdy úplně neztratí cestu zpět. Je to naděje pro celou Evropu, naděje i pro nás. Jsme za mladé lidi zodpovědní. Modlitba a vlastní příklad jsou ta cesta.

–zd–

MONITOR – publicistický čtrnáctideník. ISSN 1214-8458. MK ČR E 15474.

Šéfredaktorka: Zdeňka Rybová. Redakční rada: Mgr. Roman Cardal, Ph.D.; P. Mgr. PhDr. Štěpán Filip, Ph.D., OP; Mgr. Andrej Kutarňa; Ing. Vojtěch Macek; Jan Šindelka; Mgr. Radim Ucháč. Teologický poradce: P. Mgr. Evermod Jan Sládek OPraem.

Vydávání RC Monitoru je možné jedině díky zasláným darům. Náklady na přípravu, tisk a distribuci jednoho čísla vycházejí asi na 40 Kč, což za rok činí 960 Kč. Všem dárcům Pán Bůh zaplať. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.

Vydavatel: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha, e-mail: redakce@rcmonitor.cz, číslo účtu: 2400089111/2010

Vychází s církevním schválením Arcibiskupství pražského čj.: arc/419/10 ze dne 10. 9. 2010.